

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ

ΠΛΑΤΩΝ

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ
ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΚΑΤΑ ΜΗΝΑ

ΤΟΜΟΣ Δ΄. - ΤΕΥΧΟΣ Α΄ ΚΑΙ Β΄.

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ ΚΑΙ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1881

Οὐκ ἔστιν κερὶ τούτων ἄλλοις ἀνθρώποις
βουλεύματα ἢ κερὶ παιδείας καὶ αὐτῶν καὶ
τῶν αὐτῶν εἰσίων. (Πλάτ. Θεάγης.)

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ Χ. Ν. ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΩΣ

1881

Ε.Υ.Δ της Κ.τ.Π
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

ΠΕΡΙΛΗΨΙΣ ΠΡΑΚΤΙΚΩΝ

τῶν εἰδικῶν συνελεύσεων τοῦ 1878—79.

Ἐν τῇ Δ' εἰδικῇ συνελεύσει, γενομένη τῇ 11 Μαρτίου 1879 ὁ κύριος Α. Διακόπουλος παρατηρεῖ ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ τεθῆ τὸ ζήτημα «πῶς θέλει γίνεσθαι ἡ διδασκαλία ἐν τοῖς πλήρεσι δημοτικοῖς σχολείοις καὶ πῶς ἐν τοῖς μὴ τοιαύτοις, ἀλλ' ἔπρεπε πρῶτον νὰ λυθῆ κατ' ἀρχὴν, ἂν πρέπει νὰ εἰσαχθῆ τὸ συνδιδασκτικὸν σύστημα ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις ἐν γένει· ὁ δὲ προεδρεύων Ἀντιπρόεδρος κ. Κ. Γραμματικόπουλος ἀντιπαρετήρησεν ὅτι τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον θεωρεῖ τὸ ζήτημα τοῦτο λελυμένον καὶ διὰ τοῦτο προέτεινε τίνι τρόπῳ δέον νὰ γείνη ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματος τούτου ἐν τοῖς διαφόροις δημοτικοῖς σχολείοις. Εἶτα ὁ κ. Θ. Μιχαλόπουλος ἐρωτᾷ παρεμπιπτόντως, ἂν προσεκλήθη καὶ ὁ ἡμέτερος Σύλλογος εἰς τὸ Συνέδριον τῶν Συλλόγων ὑπὸ τοῦ «Παρνασσοῦ», τοῦ λαβόντος τὴν πρωτοβουλίαν τῆς συγκλήσεως τούτων· ὁ δὲ κ. Ἀντιπρόεδρος ἀπήντησε καταφατικῶς, καὶ ὅτι ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ Συλλόγου ἐξελέξατο τὸ Συμβούλιον τὸν ἐταῖρον καὶ καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου κ. Γ. Μιστριώτην· τούτου τὴν ἐκλογὴν ἐπεδοκίμασεν ἡ συνέλευσις. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ κ. Διακόπουλος ἀνέγνω γραπτὴν ὁμιλίαν, δι' ἧς ἐξέφερε τὴν γνώμην ὅτι ἔδει νὰ ἐπικρατήσῃ ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἡ μικτὴ λεγομένη μέθοδος ἐξ ἴσου καὶ εἰς τὰ τῶν ἀρρένων καὶ εἰς τὰ τῶν θηλέων σχολεῖα. Εἶτα ὁ κ. Βλ. Σκορδέλης ὡσαύτως διὰ γραπτῆς ὁμιλίας ἐξαίρει τὰ πλεονεκτήματα τοῦ νέου διδασκτικοῦ συστήματος καὶ συνιστᾷ τὴν ταχύτεραν αὐτοῦ ἐφαρμογὴν ἐν ἅπασιν τοῖς Δημοτικοῖς σχολείοις, καὶ προτείνει βελτιώσεις τινὰς ἐπενεχθησομένας εἰς τὰ νῦν δημοτικὰ σχολεῖα ἕως οὐ εἰσαχθῆ πλήρες τὸ νέον σύστημα, ὅπερ γενήσεται εὐθὺς ὡς ἀποφοιτήσωσι τοῦ Διδασκαλείου οἱ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἀσκηθησόμενοι καὶ καταρτισθησόμενοι διδάσκαλοι.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Ἄρ. Χαροκόπος διὰ γραπτῆς ὡσαύτως ὁμιλίας ὑποστηρίζει τὸ νέον διδασκτικὸν σύστημα καὶ ὑποτυποῖ πρόγραμμα μαθημάτων, ἅτινα δέον νὰ διδάσκωνται καὶ εἰς τὰ τῶν κωμῶν καὶ χωρίων σχολεῖα. Εἶτα ὁ Ἄδ. Ἰωαννίδης συνηγορεῖ ὑπὲρ τῆς χρησιμότητος τοῦ παλαιοῦ συστήματος εἰς τὰ πολυπληθῆ σχολεῖα, εἰς δὲ κατ' ἀνάγκην δέον

νά λειτουργή τοῦτο, ἄλλως δὲ τὴν συνδιδασκτικὴν μέθοδον ἀναγνωρίζει ὡς τὴν ἀρίστην καὶ ὠφελιμωτάτην.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Ἰω. Πάνος ὑποστηρίζει τὴν μικτὴν μέθοδον, καθόσον, εἶπεν, εἶνε ἀδύνατον νῦν ὡς ἔχουσι τὰ τῶν δημοδιδασκάλων νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ συνδιδασκτικὴ, ἥτις βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον δεῖον νὰ τεθῇ εἰς ἐνέργειαν ἐκ τοῦ φόβου, εἶπε, μήπως σπεύδοντες ἐμβάλωμεν εἰς σύγχυσιν τὴν διδασκαλίαν καὶ καταστήσωμεν ὅλως ἀχρήστους τοὺς ὑπάρχοντας δημοδιδασκάλους, οἵτινες παρέσχον ἱκανὰς ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔθνος· ὅθεν ἀδικιώτατον θέλει εἶναι νὰ ἀπορρίψωμεν αὐτοὺς ὡς ἀχρήστους πλέον τῆ νέας μεθόδου.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Β. Γεννηματᾶς ἐρωτᾷ κατὰ τίνα διδασκτικὰ βιβλία θέλει γίνεσθαι ἡ ἐφαρμογὴ τῆς νέας διδασκτικῆς μεθόδου; ὁ δὲ κ. Χαροκόπος παρέσχεν ἐξηγήσεις τινὰς ἐπὶ τούτῳ.

Εἶτα ὁ κ. Ἄ. Σακελλάριος, ἀναγνωρίζων τὴν ὑπεροχὴν τῆς συνδασκτικῆς μεθόδου καὶ τὴν ἀνάγκην τῆς καταργήσεως τῆς παλαιᾶς, προτείνει, ἵνα ὁ Σύλλογος συστήσῃ εἰς τὴν Κυβέρνησιν, ὅπως καλέσῃ ἐκ διαδοχῆς καὶ ἐκ διαλειμμάτων τοὺς δημοδιδασκάλους εἰς τὸ διδασκαλεῖον καὶ ἀσκήσῃ αὐτοὺς εἰς τὴν νέαν μέθοδον, ἵνα χρησιμοποίησιν τούτους εἰς τὴν διδασκαλίαν καὶ νὰ μὴ ἀδικήσῃ αὐτοὺς ἀφαιροῦσα τὸν ἔρτον τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν διὰ τῆς ἐκ τῆς ὑπηρεσίας ἀπολύσεως αὐτῶν ὡς ἀχρήστων· τοσοῦτῳ μᾶλλον, καθόσον τὸ ὑπάρχον διδασκαλεῖον δὲν δύναται ἐν συντόμῳ χρόνῳ νὰ μορφώσῃ τοὺς ἀπαιτούμενους ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τῶν ὑπάρχόντων δημ. σχολείων διδασκάλους.

Ἐν τέλει δὲ λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Γ. Παπαβασιλείου, εἶπεν ὅτι ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων ὑπὸ τῶν προαγορευσάντων κατεδείχθη ὅτι οἱ πάντες ἀνεγνώρισαν τὴν ὑπεροχὴν τῆς συνδιδασκτικῆς μεθόδου, ἀλλὰ διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς εἰσαγωγῆς καὶ ἐφαρμογῆς ταύτης, καθόσον πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται πολλοὶ διδάσκαλοι. Ἀλλὰ φρονεῖ ὅτι καὶ ἡ δυσκολία αὕτη αἴρεται, ὅποταν λάβῃ τις ἐν ὄψει τί εἰς ὁμοίαν περίστασιν ἐποίησαν τὰ ἄλλα ἔθνη, ἅτινα ἐσκέφθησαν νὰ ἐφαρμόσωσι τὸ αὐτὸ τῆς διδασκαλίας σύστημα καὶ ἅτινα ἀναλόγως τῆς πληθῆος τῶν μαθητῶν μετεχειρίσθησαν καὶ τοὺς ἀναγκαίους πρὸς τὴν πληθὺν ταύτην διδασκάλους. Ὅθεν ἀνέγνω ἀπογραφικοὺς πίνακας καὶ νόμους διαφόρων ἔθνων, καθ' οὓς ἐκανονίσθησαν τὰ τῆς διδασκαλίας ἐν τῇ ἐφαρμογῇ τῆς συνδιδασκτικῆς μεθόδου· ἀναλόγως τῆς πληθῆος τῶν μαθητῶν καὶ ὅτι παρά τοις ἔθνεσιν ἐκείνοις ὡς ἐκ τῶν ἀπογραφικῶν πινάκων τοῦ 1874 ἐξάγεται εἰς ἕκαστον διδάσκαλον ἀναλογοῦσιν 60—80 μαθηταί, ὅσους δηλ.

εὐχερῶς δύναται μόνος ὁ διδάσκαλος, ἄνευ τῆς βοήθειας πρωτοσχόλων ἢ ἐπιτηρητῶν νὰ διδάσκη μετ' ὠφελείας.

Ἐν δὲ τῇ Ε' εἰδικῇ συνέλευσει τῆς 17 Μαρτίου 1879 πρῶτος λαβὼν τὸν λόγον ὁ κ. Π. Π. Οἰκονόμος εἶπεν ὅτι πάντες οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν συζήτησιν συνεφώνησαν ὅτι τὰ δημοτικὰ σχολεῖα ὑπολείπονται πολὺ τοῦ σκοποῦ τῶν, ὃ δὲ σκοπὸς τούτων εἶναι νὰ διοργανωθῶσιν οὕτως ὥστε δι' αὐτῶν νὰ παιδαγωγῆται ὁ λαὸς καλλίτερον· ὑπέβαλε δὲ τὰς ἑξῆς προτάσεις:

Α'. Ἐπὶ ἐνὸς μὲν ἡ συνέλευσις τῶν ἐταίρων νὰ συστήσῃ πενταμελῆ ἐπιτροπείαν ἣτις α') νὰ ἐπενέγκῃ τὰς δεούσας τροποποιήσεις καὶ βελτιώσεις εἰς τὸ ὑπάρχον ἤδη πρόγραμμα τῶν δημ. σχολείων. β) νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν ὑπαρχόντων βιβλίων τὰ καλλίτερα πρὸς χρῆσιν τῶν δημοτικῶν σχολείων. γ) νὰ σκεφθῇ ὁποῖα ὁδηγίαὶ ἐδύναντο νὰ διευκολύνωσι τοὺς νῦν δημοδιδασκάλους εἰς καλλιτέραν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου τῶν.

Β'. Ἐπὶ ἐτέρου δὲ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὴν Κυβέρνησιν αἱ ἑξῆς προτάσεις. α) ἡ συνέλευσις τῶν ἐταίρων τοῦ Ἑλλην. Διδ. Συλλόγου ἐξετάσασα τὸ γερμανικὸν σύστημα καὶ ὡς πρὸς τὴν παιδαγωγικὴν αὐτοῦ ἀξίαν καὶ ὡς πρὸς τὸ δυνατόν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι ἐπίσθη ὅτι τοῦτο καὶ ὠφέλιμον καὶ ἐφαρμοσίμον εἶναι· β) παρακαλεῖ τὴν κυβέρνησιν πρὸς ταχείαν αὐτοῦ διάδοσιν νὰ συστήσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοῦλάχιστον ἐν ἑτι διδασκαλεῖον πρὸς μόρφωσιν δημοδιδασκάλων· γ) ὡς πρὸς τοὺς ὑπάρχοντας δημοδιδασκάλους ἐπειδὴ εἶνε ἀδύνατον νὰ ἐργασθῶσι κατὰ τὸν νέον διοργανισμὸν τῶν σχολείων ἄνευ εἰδικῆς προπαιδεύσεως εἰς τὸ ἔργον ἡ συνέλευσις ἀπεφάσισε νὰ παρακαλέσῃ τὴν κυβέρνησιν νὰ καλέσῃ ἐπὶ τοῦ παρόντος τοὺς πρωτοβαθμίους ὅπως οὗτοι λάβωσιν ὁδηγίας ἐν τῷ διδασκαλείῳ· δ) ὡς πρὸς ἐκείνους ὅμων τῶν πρωτοβαθμίων, οἵτινες κατέτριψαν σύμπαντα τὸν βίον αὐτῶν διδάσκοντες καὶ ὅσους βάρυνε ἤδη τὸ γῆρας, ἡ συνέλευσις νομίζει ὅτι καθῆκον ἔχει ἡ Κυβέρνησις ὅπως ἀπαλλάξῃ μὲν αὐτοὺς τῆς ὑπηρεσίας, ἐξαιρουμένη δ' ὅμως παρέχουσα αὐτοῖς πλήρη τὴν μισθοδοσίαν αὐτῶν.

Μετὰ τὸν κ. Οἰκονόμον ἀναστάς ὁ κ. Πάνος εἶπεν ὅτι παραδέχεται τὴν ἀρχὴν τοῦ νὰ συσταθῇ ἐπιτροπὴ καθὰ ὁ κ. Οἰκονόμος ἀπεφάνητο.

Μετὰ τοῦτον ὁ κ. Μανούσος μετὰ βραχὺ προσίμιον εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐξέτασιν ἐνὸς ἐκάστου ζητήματος, καὶ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον συμπεραίνει α) ὅτι ἡ μέθοδος πρέπει νὰ ᾔνε ἡ μικτὴ· τείνουσα εἰς τὴν συνδιδασκτικὴν· β) ὅτι εἰς τὰ χωρία ὅπου δὲν εἶναι οὔτε Ἑλλην. Σχολεῖα, οὔτε Γυμνάσια

σια, πρέπει νὰ ἦνε καὶ πλήρη δημοτικὰ σχολεῖα καὶ οἱ ἰκανώτεροι διδάσκαλοι, διότι εἰς τὰς πόλεις εἰσὶ καὶ ἄλλα ἐκπαιδευτήρια· διὰ τοῦτο ἐπεθύμει, λέγει, ὅλοι οἱ διδάσκαλοι νὰ ἦναι τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ καὶ νὰ διορίζωνται οἱ ἰκανοί, ἀλλὰ νὰ λαμβάνωσι μισθὸν ἱκανοποιοῦντα αὐτοὺς ἐπαρκῶς. Ἐπὶ τοῦ 6' ζητήματος λέγει ὅτι ὁ διδάσκαλος ἐξασφαλίζει τὴν θέσιν του εἴναι ἢνε εὐσυνειδήτος, εἴναι ἢ διαγωγὴ του ἢνε γνωστὴ εἰς τὸ Διευθυντήριον, πρὸς τοῦτο δὲ λέγει ὅτι θὰ ἦτο καλὸν οἱ διδασκαλισταὶ νὰ ἐνδιακρίνωσιν εἰς τὸ Διδασκαλεῖον γ') ἡ ἐποπτεία νὰ γίνηται διὰ μέσου ἀντιπροσώπου τῆς Κυβερνήσεως ἀμερολήπτου. Ἐξ ἐπόπται νὰ ἐπιθεωρῶσι τὰ σχολεῖα δις τοῦ ἔτους ἢ καὶ συχνότερον.

Τὰ δίδακτρα νὰ λείψωσι καὶ νὰ προστεθῇ εἰς τὴν μισθοδοσίαν τῶν διδασκάλων τῶν μὲν ὑπηρετούντων εἰς μικρὰς πόλεις τὸ 1/1 τῆς μισθοδοσίας των, τῶν δὲ εἰς τὰς μεγάλας πόλεις τὸ 1/2 αὐτῆς.

Περὶ δὲ τῶν δημοδιδασκάλων τοῦ παλαιοῦ Διδασκαλείου εἶπεν ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπάρξῃ οὐδεμίᾳ διαφορὰ πρὸς τοὺς τοῦ νέου, ἀλλὰ νὰ κληθῶσιν οἱ πρῶτοι καὶ διδαχθῶσι τὴν νέαν μέθοδον.

Μετὰ τὸν κ. Μανοῦσον ἔλαβε τὸν λόγον ὁ κ. Π. Παυλάτος, ὅστις συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ νέου συστήματος, ἐκθεῖς τὸν σκοπὸν τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ καταδειξάς τὸ κατεπείγον τῆς βελτιώσεως τῶν παρ' ἡμῖν δημοτικῶν σχολείων, συνεπέρανεν ὑπὲρ τῆς εἰσαγωγῆς, ἐν ἅπασιν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις τοῦ Κράτους ὁμοιομόρφου διδασκαλίας κατὰ τὸ ἐφαρμοζόμενον ἐν τῷ Προτύπῳ Σχολείῳ τῆς Κυβερνήσεως σύστημα.

Μετὰ τὸν κ. Παυλάτον ὁ κ. Γεννηματᾶς ἐξετάζει τὴν ἀγόρευσιν τοῦ κ. Παπαβασιλείου καὶ λέγει ὅτι κατ' αὐτόν, σχολεῖον περιλαμβάνον 40—50 μαθητὰς πρέπει νὰ διαιρεθῇ εἰς 4 τάξεις. Εἶτα λέγει ὅτι καὶ αὐτὸς ἐξήτασε τὴν στατιστικὴν καὶ νομίζει ὅτι τὰ ἐναντία ἐξαγόμενα δύναται νὰ λάβῃ ἢ ἄτινα ὁ κ. Παπαβασιλείου ἐξήγαγεν.

Εἶτα ὁ κ. Γ. Παπαβασιλείου ζητεῖ ἐκ τῶν πρακτικῶν ἐξηγήσεις σχετικὰς πρὸς τὸ θέμα ὃ ἐπραγματεύθη. Ἐκ τούτων δὲ κατεφάνη, ὅτι ὁ κ. Παπαβασιλείου καὶ ὁ κ. Γεννηματᾶς δὲν διαφωνοῦσι σχεδὸν ὡς πρὸς τὴν βᾶσιν τῶν ἀπογραφικῶν πληροφοριῶν, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐξαγόμενον ἐκ τούτων συμπέρασμα. — Ὁ κ. Γεννηματᾶς ἀποδέχεται μὲν ὡς κατώτατον μὲν ὄρον δι' ἓνα διδάσκαλον 40 μαθητὰς ὡς ἀνώτατον δὲ 60· φρονῶν δὲ ὅτι λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς κατὰ πενταετίαν αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ, ὃ τῆς τελευταίας ἐξαετίας (μέχρι τοῦ 1879) πληθυσμὸς τῶν ἀρρένων παιδῶν εἶναι μείζων κατὰ χιλιάδας τινάς, συμπεραίνει, ὅτι δὲν

ἀρκοῦσιν οἱ 1040 διδάσκαλοι, οὓς ὑπελόγησεν ὁ κ. Παπαβασιλείου, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται 1700. Ὁ δὲ κ. Γ. Παπαβασιλείου ἀπαντῶν εἰς ταῦτα λέγει « Δὲν νομίζω πρῶτον ἄρθρον διὰ μὲν τὸν πληθυσμὸν τῶν παιδῶν ὅτι πρέπει νὰ λάβωμεν ὡς βᾶσιν τὴν στατιστικὴν τοῦ 1879, διὰ δὲ τοὺς διδασκάλους καὶ τὰ σχολεῖα τὴν τοῦ 1874, ἐπειτα φρονῶ ὅτι καὶ ἂν δεχθῶμεν τὴν αὐξήσιν ταύτην τῶν παιδῶν, ὡς λέγει ὁ κ. Γεννηματᾶς, οὐδεμία ἀνάγκη εἶναι προσθήκης ἄλλων διδασκάλων, διότι πρῶτον τὰ ἔχοντα τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν σχολεῖα δὲν εἶναι οὔτε 700 οὔτε 600, ὡς λέγει ὁ κ. Γεννηματᾶς, ἀλλὰ μόνον 500 τὸ πολὺ κατὰ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ ἀρμοδίου τμήματος τοῦ Ἰπουργείου τῆς Δημ. Ἐκπαιδεύσεως ἐπειτα τὸ τῆς αὐξήσεως τοῦ πληθυσμοῦ πλεόνασμα θέλει συγχωνευθῆ εἰς ὅλα τὰ σχολεῖα καὶ θ' αὐξήσῃ μὲν ἀναλόγως ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἑνὸς ἐκάστου σχολείου, ὥστε τὸ ἔχον 40 μόνον μαθητᾶς θὰ ἔχη 50, τὸ ἔχον 50 ἔχη 60 καὶ οὕτω καθεξῆς, ἀλλὰ δὲν θέλει γείνῃ ἀνάγκη προσθήκης νέων διδασκάλων, οὐδὲ συστάσεως νέων σχολείων, διότι τοῦ τὸν ἐλάχιστον ἀριθμὸν ἔχοντος σχολείου, δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἀριθμὸς μέχρις 100, ὡς ὁ πίναξ ὃν ἔλαβεν ὑπ' ὄψει κατὰ τὴν προηγουμένην συνεδρίασιν δεικνύει. » Ὡς πρὸς τὸν ἄλλον δὲ ἰσχυρισμὸν τοῦ κ. Γεννηματᾶ, ὅτι ἂν καταστῇ ὑποχρεωτικὴ ἡ δημ. ἐκπαίδευσις ὡς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας μεθόδου, θὰ συσταθῶσι σχολεῖα εἰς πλείω τῶν 2000 χωρία, ἅτινα δὲν ἔχουσι τοιαῦτα καὶ ἐπομένως θὰ ἐπέλθῃ αὐξήσεις τῶν δαπανῶν τοῦ Κράτους, ὁ κ. Παπαβασιλείου παραδέχεται τοῦτο, ἀλλ' ἡ αὐξήσεις, λέγει, τῶν δαπανῶν δὲν θέλει ἐπέλθῃ ὡς ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας μεθόδου, διότι καὶ νῦν ὁπότε ἡ ἀλληλοδιδασκτικὴ μέθοδος εἶναι ἐν χρήσει ἂν θελήσῃ τὸ ἔθνος νὰ καταστήσῃ τὴν δημ. ἐκπαίδευσιν ὑποχρεωτικὴν εἰς πάντας τοὺς παῖδας, θέλει ἀναγκασθῆ νὰ συστήσῃ τοσαῦτα σχολεῖα, ὅσα καὶ εἰσαγομένης τῆς νέας μεθόδου· ὥστε, λέγει, ἂν μὴ γένηται αὐξήσεις τοῦ μισθοῦ τῶν διδασκάλων, δὲν θέλει ἐπέλθῃ αὐξήσεις τῶν δαπανῶν ἕνεκα τῆς εἰσαγωγῆς τῆς νέας μεθόδου, ὅσῳδῆποτε καὶ ἂν αὐξηθῇ ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν εἰς τὰ ὑπάρχοντα σχολεῖα.